

LANDSCHAPSKRANT

Winterpret in de Lage Kempen

WIN!
overnachting in
B&B De Kiezel
p.4

Tips voor wintertrips

De winter is in het land en de kerstvakantie komt eraan. Met een beetje geluk toveren miljoenen witte vlokjes ons landschap weer om in een winterwonderland. Wij geven je alvast enkele tips voor de mooiste wintertrips in de Lage Kempen.

Warm boswachtershuisje

Je kent Hengelhoef misschien dankzij het subtropisch zwembad, maar verscholen in het bos ligt een stukje onbekende schoonheid. Het charmante bezoekerscentrum van Limburgs Landschap biedt je een stukje gezellige warmte na een koude winterwandeling door de bossen en boomgaarden van Hengelhoef. In het gerenoveerde boswachtershuisje vind je trouwens een interactieve heidetentoonstelling en heerlijke Oxfamdrankjes. Regelmatig worden er wandelingen georganiseerd.

- **Praktisch:** Bezoekerscentrum Hengelhoef, Hengelhoefdreef 6, Houthalen.
Meer info op www.limburgs-landschap.be

TIP!

Op www.wandeleninlimburg.be
vind je online de wandelroutes
van héél Limburg!

Besneeuwde heuvels

Ondanks de naam 'Lage Kempen' vind je in onze streek toch heel wat heuvels en duinen. Wil je genieten van een prachtig, golvend sneeuwtapijt, dan moet je zeker even naar De Teut gaan. Ook je kinderen zullen het heerlijk vinden om door de sneeuw te ploeteren tot ze de top van de Teutheuvel bereiken, waar ze eindeloos ver over het witte landschap kunnen uitkijken.

- **Praktisch:** De Teut, Donderslagseweg, Zonhoven.
Meer info op www.wandeleninlimburg.be

Met liefde
voor het
landschap
p.2

Winterse stilte

Als het gesneeuwd heeft of het vriest dat het kraakt, klinkt de wereld anders. Je hoort dingen die je anders niet hoort en er hangt een bijzondere sfeer. Ga die sfeer eens opsnuiven op het stiltepad in Gerhagen, Tessenderlo. Start aan het bosmuseum waar je het stilterugzakje met mijmerboekje gratis kan uitlenen en geniet van de stilte in het bos. Na je wandeling kan je in één van de vele cafeetjes opwarmen bij het haardvuur.

- **Praktisch:** Bosmuseum Gerhagen, Zavelberg 10, Tessenderlo.
Meer info op <http://wet.gerhagen.be>

Met liefde voor het landschap: partners steken de handen uit de mouwen!

Met de steun van:

RUIMTE
ONTWIKKELING
& ERFGOED

INDUSTRIE

Wie? Ewald Houben, gedelegeerd bestuurder van Houben Bouw en Interieur

Project? In de poel aan de rand van onze voormalige groeve leeft de **knoflookpad**, blijkbaar een zeer zeldzaam beestje. Om 'm te helpen gaan we, met de steun van Solabio, de boomopslag rond de poel en slib uit de poel verwijderen. De zandhoopjes achter de poel blijken ook geliefd terrein te zijn voor dit padje. Zonder het te weten hebben we een goed leefgebied voor de knoflookpad gemaakt! Het kost ons weinig moeite, dus waarom zouden we hier niet aan meewerken? Bovendien is het hele proces in overleg gebeurd. Dat vinden we erg belangrijk. Wij moeten er als eigenaar uiteraard op toezien dat dit geen hypotheek legt op de toekomst van onze groeve. Wij hebben als bedrijf ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. We moeten mee zorgen voor een leefbare omgeving voor onze toekomstige generaties. Trouwens, we halen heel vaak onze inspiratie uit de natuur!

Waarvan geniet je het meest?

Ik heb het grote geluk om aan een natuurgebied te wonen, dat ik probeer door te trekken tot in mijn tuin. Ik geniet ervan om zelf bezig te zijn met het onderhoud in het bos. Regelmatig hebben we een ree op bezoek in de tuin. Ik heb ook zelf een vijver met een moeras aangelegd. Ongelooflijk wat een leven hierop afkomt!

Wat is jouw eerste herinnering aan het landschap in de Lage Kempen?

De weg naar Zwartberg was in mijn jonge jaren nog een zandweg. Je kon een paard met kar over de zandweg 'horen' aankomen. Dat kunnen we ons nu niet meer voorstellen! Er is ook veel heide verdwenen. We gingen vaak naar Ten Haagdoornheide, eekhoortjes zoeken of 'vogelkes uithalen'. Dat was een geliefde bezigheid van de jeugd in die tijd. Mijn kameraad had een ekster grootgebracht die hem volgde van school naar huis!

Nog een wintertrip-tip?

De Teut, een prachtig stukje heide. En ook de Platwijers, met de ontelbare vijvers.

Knoflookpad

RELIGIEUS ERFGOED

Wie? Broeder Gaby van de Broedergemeenschap St. Benedictusabdij (De Achelse Kluis)

Project? In de buurt van de Kluis ligt de **Grenskapel**. Deze site is een overblijfsel van een schuilkerk uit de tweede helft van de 17e eeuw. Men mocht toen in Nederland geen katholieke kerkdiensten meer houden, dus bouwde men onopvallende kapellen in een schuur, net over de grens. De site van grenskapel was in de loop der jaren overgroeid met gras en bomen. Samen met verschillende partners en onder begeleiding van de landschapsanimator, hebben we het bos gedund en het gras geplagd. Zo wordt de heide terug hersteld, waar de **heivlinder** en andere heidesoorten van profiteren. Er is ook een randwal gemaakt rond de site. En: met hout van plaatselijke eiken is een houten kruis en een voetbrugje geplaatst. Nu is de site weer een 'oord van rust en stilte'. Het blijft ook een bijzondere plek voor de Achelse Kluis en bezoekers. We zijn ook heel tevreden over de samenwerking, met een sierlijke pluim voor de werkmannen, die de werken hebben uitgevoerd in de bittere kou. Ze mogen zeker nog eens langskomen voor een trappist.

Waarvan geniet je het meest?

Ik neem af en toe mijn boterhammen mee om ze rustig op te eten in het bos of op de heide. Zeker in de herfst kan ik genieten van de kleurenpracht. Bovendien kom je hier soms een ijsvogel of zilverreiger tegen. Hier in de Kluis zijn echter de kauwen, eksters en kraaien de baas! En in de zolders van de abdijgebouwen houden de vleermuizen de wacht. Dat schenkt mij veel plezier.

Wat is jouw eerste herinnering aan het landschap in de Lage Kempen?

Ik ben niet van Limburg afkomstig en de eerste keer dat ik hier kwam, stond ik versteld van de uitgestrektheid van het schrale, onbebouwde, braakliggende land. Die arme grond waar weinig op groeide, dat was ik niet gewoond.

Nog een wintertrip-tip?

Rond de Kluis is het overall mooi, in alle seizoenen. Nog elke dag ontdek ik nieuwe schoonheden. Ik zou niet één plekje kunnen uitkiezen. Ik kijk wel uit naar de rustige kerstperiode: dan zijn er op de heide weer van die prachtige heideknotszwammen te zien. Het lijken wel kaarsjes, maar als het vriest, zijn ze weg...

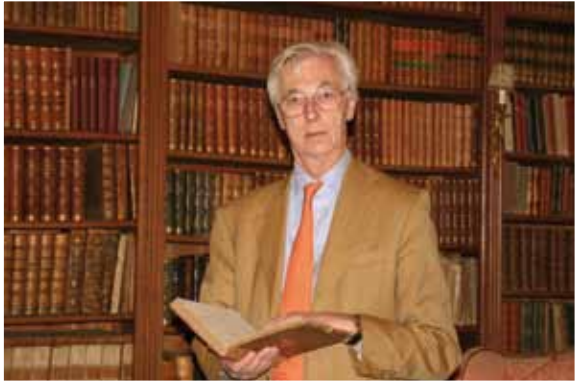

Heivlinder

LANDEIGENAAR

Wie? Baron Claude de Villenfagne de Vogelsanck, landeigenaar

Project? Samen met vele partners ontwikkelen en verbeteren we de natuur via een groot **Life+ project, in het Vijvercomplex Midden-Limburg**, centraal gelegen in De Wijers. We verbeteren onze vijvers om de zeldzame **roerdomp**, die sinds een jaar weer terug is, nog meer kansen te geven. Er komen meer rietkragen maar tegelijkertijd zorgen we ervoor dat visweek mogelijk blijft. Ook het economisch nut van de vijvers is immers belangrijk. We kunnen de natuur verbeteren én tegelijkertijd ruimte houden voor de noden van mensen. Ik was zeer blij met de erkenning van de Europese Commissie voor dit natuurproject. Ze kijken met grote verwachting naar de samenwerking die wij hier uitbouwen en de manier waarop wij educatie, economie en ecologie met elkaar in evenwicht brengen. Want dat is de essentie van onze aanpak: zorg voor het doorgeven en delen van kennis met eerbied voor tradities, gekoppeld aan verbeteringen die nodig zijn voor mens en omgeving. De samenwerking van privé-eigenaars met het Regionaal Landschap Lage Kempen, het Agentschap voor Natuur en Bos, de European Landowners' Organization, gemeente Zonhoven, Stad Hasselt en Limburgs Landschap is een fantastische gelegenheid om elkaar te leren begrijpen en onze kennis en ervaringen te delen. Het Regionaal Landschap kende ik overigens al via 'landschapsanimator' Peter Roosen die ons hielp om de omgeving van De Kluis in Bolderberg te verbeteren. Ook hier was de uitwisseling van onze kennis voor mij belangrijk.

Waarvan geniet je het meest?

De natuur raakt mij vooral omdat het een geheel vormt, het gaat me niet over dat bosje hier of die ene vijver daar. Alle natuurelementen vormen samen een groter geheel en ze zijn op hun beurt een klein onderdeel van een grotere orde. En van dat leven voel ik me deel uitmaken. Kijk, dit is een handgeschreven dagboek van mijn voorvader die in 1798 schreef: *"Er stonden al prachtige bomen toen mijn vader in 1737 het domein overnam. Toen ik een jaar of 10 was vroeg ik hem ze mij te schenken zodat ik ervoor kon zorgen dat ze er altijd zouden blijven staan"*.

Wat is jouw eerste herinnering aan het landschap in de Lage Kempen?

De natuur maakt deel uit van de tradities in mijn familie. Zo stonden we op zomeravonden vaak met ons allen op de brug om te luisteren naar het concert van de nachtegallen... Die prachtige vogels zou ik dolgraag willen terugkrijgen!

Nog een wintertrip-tip?

Ik raad iedereen van harte aan om de Kluis in Bolderberg te bezoeken. Het is door het Regionaal Landschap trouwens genomineerd als 2-sterrenplekje. Je kunt hier een 'totaalervaring' opdoen. Niet alleen je lichaam heeft deugd van de flinke wandeling bergop. Ook je geest kan zich verrijken met de geschiedenis die start in 1673. Bovendien is het een bijzondere spirituele en bezinningsplek.

Roerdomp

LANDBOUW

Wie? Jean-Paul Roebroek, landbouwer in Halen

Project? Halen is een heuvelachtige streek en we hadden veel problemen met modder die van de velden kwam gestroomd. Niet leuk voor de mensen en niet leuk voor ons. Via de landchapsanimator kwam ik in contact met de bedrijfsplanner van de VLM. Samen hebben we op heel wat velden **erosiestroken** aangelegd. Op deze stroken van 6 tot 30 m breed, wordt een graskruidmengsel gezaaid. Dit houdt de modder vast en zorgt ervoor dat er alleen nog zuiver water naar beneden stroomt. Dat zorgt voor minder overlast én het is interessant voor mij, want de grond wordt er beter van. Bovendien krijg ik nog een vergoeding voor het verlies van mijn grond. Een echte win-winsituatie. Ondertussen zijn hier in de buurt al heel veel landbouwers die willen meewerken aan het project, ook met andere beheerovereenkomsten zoals perceelsranden en akkervogelmaatregelen. Ik kan het hen alleen maar aanbevelen! De sterk bedreigde akkervogels profiteren zelfs van de erosiestroken: ik heb al heel wat patrijzen, **fazanten** en geelgorzen gezien! Zelfs de veldleeuwrik broedt in mijn grasstroken. Nog meer winst dus.

Waarvan geniet je het meest?

Ik woon echt tussen de natuur, ik ben er dagelijks mee aan het werk. De herfst is mijn favoriete seizoen: die kleuren zijn prachtig. Ik geniet nog elke dag van het werk op het veld en het wild dat ik tijdens mijn werk tegenkom!

Wat is jouw eerste herinnering aan het landschap in de Lage Kempen?

Ik herinner mij vooral dingen die nu niet meer mogen: kikkerdril scheppen, in de bomen (liefst nog in de Duizendjarige Eik) klimmen en overal door bos en broek rondwaden.

Nog een wintertrip-tip?

Hier in Halen moet je zeker eens door de Zelkse holle wegen komen wandelen. Dat is uniek.

Fazant

MILITAIR DOMEIN

Wie? Willy Vanlook, Natuurpunt en winnaar van de Heimans en Thijse Prijs*

Project? Het **militair domein** is een belangrijk onderdeel van de Vallei van de Zwarte Beek. Doordat grote oppervlakten bos en heide als oefenterrein gebruikt werden én doordat er geen intensieve ontwatering of bemesting plaatsvond, is dit een bijzonder landschap gebleven met een kwaliteit die in Vlaanderen vrijwel uniek is. Nochtans waren er in de zeventiger jaren grootse plannen, die een grote aantasting van die natuurwaarden zouden veroorzaken. Gelukkig ging de militaire overheid in op onze voorstellen om die plannen op te bergen. Enkele jaren later kreeg Natuurpunt zelfs een overeenkomst om grote delen mee te beheren. In 1999 werd een overeenkomst afgesloten tussen Defensie en het Vlaamse Gewest over het natuurbehoud en het bosbeheer op militaire domeinen. Heidevelden met uitgestrekte landuinen en mysterieuze vennen, een onaangename beek, verraderlijke moerassen en broekbossen met een oerwoudkarakter en soorten als de nachtzwaluw, heikikker en **watersnip**... zijn het resultaat van die jarenlange samenwerking. In de loop van bijna 40 jaar zijn er heel wat vrijwilligers actief geworden en hebben de terreinbeherende instanties zich steeds beter geprofessionaliseerd. Die mensen krijgen mijn onvoorwaardelijke sympathie, want zich inzetten voor natuur- en landschapsbehoud is geen hobby, maar een opdracht die het algemeen belang dient.

Waarvan geniet je het meest?

Ik hou nog steeds heel veel van ons traditioneel landschap: een bloemrijk hooiland, een kruidenrijke korenakker, een heideveld met landuinen en vennen- daar valt altijd opnieuw zo veel te ontdekken.

Wat is jouw eerste herinnering aan het landschap in de Lage Kempen?

Iets wat me steeds is bijgebleven is dat ik als kind jaarlijks met het college van Beringen op bedevaart trok naar het Koersels Kapelleke. Hoe we, eenmaal Koersel-Dorp voorbij, door het mulle zand sloften te midden van bos en hei en na een zware tocht van een achttien kilometer aankwamen in een "schilderij", een oase rondom de Kapel, met haar bron en haar boerderijtjes en Moeder Mie met een karreke vol snoep.

Nog een wintertrip-tip?

Gewoon het zicht over de vallei van de Zwarte beek vanaf de Heihoevenweg even ten noorden van de uitkijktoren aan Koersels Kapelleke. Daar zie je in een notendop wat de vallei te bieden heeft: een afwisseling aan graasweiden, hooilanden, rietkragen en bossen... nu eens in de grauwe mist, dan met een blank sneeuwtapijt of blinkend in de zon. Zoiets heeft voor mij elke dag wat moois te bieden.

Watersnip

JE EIGEN TUIN

Wie? Els Person, Vrijwillige medewerkster van het RLLK, zij bedacht een educatief pad doorheen onze tuin

Project? Ook tuiniers zijn uitstekende partners voor het landschap. De tuin van het Regionaal Landschap-kantoor is een mooi voorbeeld van een natuurrijke tuin. Hij wordt mee ingericht en onderhouden door onze landschapsanimator. Overal staan bloemen en struiken die hier van nature voorkomen. Aandacht voor biodiversiteit blijft de grote troef. En onze inspanningen lonen, we hebben al heel wat vlinders, libellen, sprinkhanen en andere kriebelbeestjes gezien in de tuin. Er komen zelfs regelmatig **reen** op bezoek! Heel wat insecten profiteren van het stuifmeel- en nectaraanbod van de duizenden bloemen in de tuin. Een erg leuke vondst was het wikkertje deze zomer. Dit is de adoptiesoort van de gemeente Houthalen-Helchteren. Geen algemene soort en best straf dat die onze tuin als plekje heeft uitgekozen! Onderschat niet welke bijdrage jij zelf kan leveren aan biodiversiteit met je eigen tuin, hoe klein ook! Je zal versteld staan wat een rijkdom aan vlinders, bijtjes of zoogdieren je ontdekt wanneer je wat aandacht hebt voor nectar- en stuifmeelplanten of schuilplaatsjes. Heb je een wat grotere tuin en ruimte voor een vijvertje of een stukje bloemenweide, dan bruist je tuin helemaal van het leven!

Waarvan kan jij in de natuur het meest genieten?

Eigenlijk van alles. Vaak zet ik mij neer en geniet ik gewoon. Het leukst vind ik wanneer ik plots een ree tegenkom.

Wat is jouw eerste herinnering aan het landschap in de Lage Kempen?

In het begin kende ik alleen de Maten. Ook wel gekend als: "Daar met die vijvers waar je laarzen nodig hebt!".

Nog een wintertrip-tip?

Als er sneeuw ligt ga ik naar Ten Haagdoornheide. Licht er geen sneeuw, maar zijn de plassen bevroren, dan ga ik naar de Maten. Deze winter ga ik zeker eens naar Bolderberg.

RLLK-tuin

*Heimans en Thijse? - www.heimansenthijsestichting.nl

De Heimans en Thijse prijs is genoemd naar twee natuurpioniers: Eli Heimans en Jacobus Pieter Thijse. Het waren Amsterdamse onderwijzers, die aan de basis lagen van de vereniging Natuurmonumenten en boeken uitbrachten over de flora in de Lage Landen. Tweejaarlijks reikt de Heimans en Thijse Stichting de Bronzen Spreuw uit aan personen of verenigingen die zich inzetten voor het natuurbehoud. Willy Vanlook won als eerste niet-Nederlander deze prestigieuze prijs.

BON

voor 1 wandelbox
van het **RLLK**
voor € 25

Eindejaarspromo: wandelplezier onder de kerstboom!

Nog op zoek naar een origineel eindejaarscadeau?

Koop dan nu **onze wandelbox** met éxtra korting! In deze wandeldoos zitten maar liefst 20 wandelkaarten die je langs de uitgestrekte zandvlakten, heerlijk geurende naaldbossen en rustgevend vijvers van de Lage Kempen leiden...

Kortom: met deze wandeldoos geef je jarenlang wandelplezier cadeau! Bovendien kan je deze wandeldoos nu kopen met een fikse korting! Knip de bon uit en ga ermee naar het winkeltje van **Natuurpunt Limburg op Domein Kiewit**, Kiewitdreef 5, Hasselt (openingsuren op www.natuurpuntlimburg.be).

Je vindt er trouwens nog heel wat andere *natuur-leuke* cadeautjes! Je kan ook terecht bij Toerisme Zonhoven, Heuvenstraat 4, 3520 Zonhoven.

Met deze bon krijg je de wandelbox voor slechts € 25!

Deze bon is geldig tot 31 december 2010, zolang de voorraad strekt. Enkel geldig in het **Natuurpunt winkeltje op Domein Kiewit**, Kiewitdreef 5, Hasselt of bij **Toerisme Zonhoven**, Heuvenstraat 4, 3520 Zonhoven.

Blijf op de hoogte van het laatste nieuws van het Regionaal Landschap Lage Kempen. Ontdek foto's, filmpjes en nog veel meer! Word onze fan op www.facebook.com/lagekempen

WEDSTRIJD *win een overnachting in Bed & Breakfast De Kiezel!*

Sandra en Wouter verwelkomen je graag in hun splinternieuwe Bed & Breakfast De Kiezel in Diepenbeek, voor een heerlijk weekendje weg aan de rand van De Wijers. Ze verbouwden in 2010 hun oude schuur tot een gezellige B&B met vier themakamers en ontbijtruimte. Ga zeker eens een kijkje nemen op www.dekiezel.com

Wij mogen één lezer gelukkig maken met een overnachting met ontbijt in dit gastenverblijf, voor twee personen.

Los de fotopuzzel op en bezorg ons de juiste oplossing vóór 31 januari 2011 via info@rllk.be of RLLK, Grote Baan 176, 3530 Houthalen-Helchteren. We brengen de winnaar persoonlijk op de hoogte.

- 1 Eerste letter van dit natuurgebied
- 2 Derde letter van dit park met prachtige kastanjedreef
- 3 Eerste letter van dit dier
- 4 Tweede letter van het stiltegebied in Tessenderlo
- 5 Zesde letter van deze 'verraderlijke' plant
- 6 Zevende letter van de nieuwe naam voor het Vijvergebied Midden Limburg
- 7 Vijfde letter van deze 'berg'
- 8 Laatste letter van deze vogel

Oplossing:

1

© Monique Bogers

2

© Frans Van Bauwel

3

© Frans Van Bauwel

4

5

6

© Tine Verheyden

7

© Tine Verheyden

8

© Monique Bogers

COLOFON

Deze krant wordt twee maal per jaar gratis verspreid op 125.000 exemplaren. Volgende uitgave: Zomer 2011. V.U. Frank Smeets, **Regionaal Landschap Lage Kempen** vzw, Grote Baan 176, 3530 Houthalen-Helchteren. tel. 011/78 52 59. E-mail: info@rllk.be, www.RLLK.be, www.landschapssterren.be, www.duizendjarigeik.be

Redactie en foto's: RLLK. Ontwerp: www.seegersgombeer.be. Druk: Moderna. Gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Deze landschapskrant kwam tot stand met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, het Agentschap voor Natuur en Bos en het Agentschap voor Ruimte en Erfgoed, Europa, de provincie Limburg en de gemeenten Beringen, Bocholt, Halen, Ham, Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg, Lommel, Lummen, Neerpelt, Overpelt, Tessenderlo en Zonhoven.